

רצח במסווה של משפט

סרן מאיר טוביאנסקי, איש הגנה ופעיל עלייה ותיק, היה שונה באופיו ובהליכותיו מעמיתיו אנשי הפלמ"ח שלחמו לצידו בחזית ירושלים במלחמת העצמאות. לחלקם, שחיפשו נואשות אחרי מי שהסגיר לירדנים את רשימת בסיסי ההגנה והמתקנים האסטרטגיים בירושלים (רשימה שאפשרה להם להפגז אותם בימי המצור), זה הספיק. צירוף מקרים אומלל, ובו נצפה טוביאנסקי במסגרת תפקידו בחברת החשמל מסתודד עם המנהל הבריטי של החברה, שהיה מקורב לירדנים, חרץ את גורלו. שלושה קצינים שאפתנים, בהוראתו של איסר בארי, ראש המודיעין הצבאי, ביקשו ממנו להתלוות אליהם לדין מקצועי בשעה שהגיע לתל אביב בימי ההפוגה הראשונה. טוביאנסקי נלקח, מבלי לדעת כלל את הצפוי לו, אל מְשֶׁלֶט של הפלמ"ח בדרך לירושלים. שם, נערך לו משפט שדה מהיר, והוא הוצא להורג בכ"ג בסיון תש"ח (30.6.1948) באשמת בגידה. זעקותיו כי הוא חף מפשע לא זכו למענה. רק אחרי מאבק ארוך שניהלה אלמנתו, טוהר שמו. "שופטיו" הועמדו לדין אך רק איסר בארי קיבל עונש סמלי והנותרים לא נענשו כלל. פרשת טוביאנסקי היוותה אבן דרך בהחלטה שלא להטיל עונשי מוות בישראל, מחשש להישנותם של מקרים דומים.